

Critical Studies in Texts and Programs of Human Sciences,
Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS)
Monthly Journal, Vol. ۲۱, No. ۳, Spring ۲۰۲۱, ۲۱۳-۲۳۱
Doi: ۱۰.۳۰۴۶۵/crtls.۲۰۲۱.۳۴۲۷۵.۲۰۹۱

A Critical Review on the Book *Advanced Accounting II* of Payame Noor University

Ahmad Fathi Abdollahi*

Mohammadreza Nikbakht, Arash Tahriri***, Firooz Mahmoodi******

Abstract

The purpose of the study is to critically review the “*Advanced Accounting II*” book of undergraduate courses in accounting at Payame Noor University and analyze its problems. This research is a combination of the content analysis method to determine the typology of book problems and the descriptive method to examine the views of university professors. Jonassens prepared checklist was used to gather information and a researcher-constructed questionnaire was employed. Experts’ opinions were obtained for the justifiability of tools and for the reliability of the questionnaire Cronbach’s alpha ۰,۹۸ was calculated. Results showed that from ۵۱ problems of this textbook, ۴ cases are algorithmic problems (۷/), ۳۴

* PhD Candidate, Kish International Campus, University of Tehran and Instructor, Department of Accounting, Payam Noor University, PO Box ۱۹۳۹۵-۳۶۹۷, Tehran, Iran (Corresponding Author), ahmadfathiabdollahi@pnu.ac.ir

** Assistant Professor, Department of Accounting, School of Economic and Management Sciences Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran, mnikbakht@ut.ac.ir

*** Assistant Professor, Department of Accounting, School of Economic and Management Sciences Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran, arashtahriri@ut.ac.ir

**** Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Faculty of Education & Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran, firoozmahmoodi@yahoo.com

Date received: ۲۰۲۱-۰۱-۰۷, Date of acceptance: ۲۰۲۱-۰۴-۲۵

Copyright © ۲۰۲۱, This is an Open Access article. This work is licensed under the

Creative Commons Attribution ۴.۰ International License. To view a copy of this license, visit

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box ۱۸۶۶,

Mountain View, CA ۹۴۰۴۲, USA.

cases are story problems (۶۷٪) and ۱۳ cases are trouble-shooting problems (۲۵٪) and the most problems are algorithmic and story problems and the structure of them is well-structured. The content of the textbook does not fit with approved goals and dedicated time to presenting content is not enough and not updated over time, from professor's point of view its content is not up to date, as well as, not synchronous with the recent accounting standards and the content of the book is not suitable for students in terms of comprehensibility.

Keywords: *Advanced Accounting II* Textbook, Approved Goals, Problems Typology.

نقدی بر کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور

احمد فتحی عبداللہی*

محمد رضا نیکبخت**، آرش تحریری***، فیروز محمودی****

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی انتقادی کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ مقطع کارشناسی رشته حساب‌داری دانشگاه پیام نور و تحلیل مسائل آن است. این پژوهش تلفیقی از روش تحلیل محتوا برای تعیین نوع یا سنخ‌شناسی مسائل کتاب و روش توصیفی برای بررسی دیدگاه استادان دانشگاه است. برای گردآوری اطلاعات از چک لیست «انواع مسائل» دیوید جوناسن و پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شده است. برای روایی ابزارها از نظر متخصصان و برای پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ (۰/۹۸) استفاده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که از ۵۱ مسئله مورد بررسی کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور، چهار مورد (۸ درصد) مسائل الگوریتمی، ۳۴ مورد (۶۷ درصد) مسائل داستانی، و سیزده مورد (۲۵ درصد) مسائل عیب‌یابی را تشکیل می‌دهند. در نتیجه، بیش‌ترین مسائل کتاب از نوع مسائل الگوریتمی و داستانی و از نوع خوش‌ساختار است. همچنین، محتوای کتاب با اهداف مصوب برای این درس متناسب نیست و مدت‌زمان اختصاص یافته برای ارائه محتوا کافی نیست و طی زمان

* دانشجوی دکتری حساب‌داری پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران و مربی گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

ahmadfathiabdollahi@pnu.ac.ir

** دانشیار، گروه حساب‌داری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران، arash@ut.ac.ir

*** استادیار، گروه حساب‌داری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران، arashtahriri@ut.ac.ir

**** دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

firoozmahmoodi@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۱۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۵

Copyright © ۲۰۱۸, This is an Open Access article distributed under the terms of the

Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

مطالب آن به‌روز نشده است و با استانداردهای اخیر حساب‌داری در این زمینه هم‌گام نیست و محتوای کتاب از منظر قابلیت فهم برای دانشجویان مناسب نیست.

کلیدواژه‌ها: کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲، اهداف مصوب، سنخ‌شناسی مسائل.

۱. مقدمه

یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی که آموزش‌دهندگان حساب‌داری در تغییر برنامه درسی این رشته به رویکردهای نوین با آن مواجه‌اند، شکست کتاب‌های درسی این رشته در هم‌گام‌بودن با تغییرات در حرفه و آموزش حساب‌داری است (Rebele et al. ۱۹۹۸). این چالش نه تنها به دلیل این که در تدوین کتاب‌های درسی تمایل به برآورده کردن محتوای دوره و انتقال مطلب است (Farr ۱۹۸۷; Albrecht and Sack ۲۰۰۰)، هم‌چنین به دلیل این موضوع است که دانشجویان بر متون درسی به عنوان منبع اصلی دانش پشتیبان تکیه می‌کنند (Foran and Olds ۲۰۰۲). هدف بسیاری از دوره‌های حساب‌داری در دانشگاه‌ها برآورده کردن نیازهای دنیای حرفه‌ای است. در نتیجه، از دیدگاه ناشران کتاب، درخصوص فروش کتاب‌های درسی، آن‌ها به اطمینان‌داشتن از این امر نیاز دارند که آیا این کتاب‌ها سرفصل‌های موردنیاز دنیای حرفه‌ای را پوشش می‌دهند (Ferguson et al. ۲۰۰۷; Gupta and Marshall ۲۰۱۰). از سوی دیگر، رویکردهای نوین برنامه درسی هم‌چون یادگیری مبتنی بر مسئله (problem-based learning) و یادگیری مبتنی بر تیم (نحاس و دیگران ۱۳۹۹) نیز به نوع مسائل در آموزش توجه ویژه‌ای دارند. با بررسی روش‌های تدریس فعال در مقطع کارشناسی حساب‌داری، یادگیری مبتنی بر مسئله به عنوان روشی فعال است که هدف آن به‌کارگیری استدلال و تفکر انتقادی برای یافتن راه‌حل مسائل است و این روش در افزایش و ساخت دانش مؤثر است (Nagib and Silva ۲۰۲۰; Nirbita and Joyoatmojo ۲۰۲۰). مسائل در طرح یادگیری مبتنی بر مسئله به جای این که مسائل خوش‌ساختار کنونی انتهای فصول کتاب‌های درسی باشند، مسائل پیچیده دنیای واقعی‌اند. درحین مواجهه با پیچیدگی این مسائل ساختارنیافته، دانشجویان یاد می‌گیرند که چگونه با ابهام موجود در آن‌ها، درجه بالای ناشناختگی، و با این ماهیت که یک پاسخ استاندارد ندارند کنار بیایند (Carriger ۲۰۱۵; Tawfik and Lilly ۲۰۱۵; Hung ۲۰۱۳). لزوم توجه به این نوع موضوعات و موارد دیگر در زمینه تدوین کتاب‌های درسی و تحقیقات اندک حساب‌داری در این موارد ضرورت انجام پژوهش در این حوزه‌ها را آشکار می‌کند. یکی از مسائل

مهمی که در تدوین کتاب‌های درسی رشته حساب‌داری و به‌خصوص در دانشگاه پیام نور ضرورت دارد به آن توجه شود، تعیین نوع مسائل کتاب‌های درسی و میزان توجه به مواردی چون کفایت میزان دست‌رسی به اهداف مصوب، زمان اختصاص یافته، به‌روزی بودن مطالب، و قابل فهم بودن مواد درسی این کتاب‌هاست. چالش اصلی انجام این پژوهش از آن‌جا ناشی می‌شود که کتاب‌های درسی مقطع کارشناسی رشته حساب‌داری در دانشگاه پیام نور براساس نظام دانشجو محور تدوین شده و انتخاب سرفصل‌ها امری تجویزی توسط دانشکده یا بخش است و این کتاب‌ها باید حاوی مسائل مختلف حساب‌داری برای به‌چالش کشیدن و تحریک یادگیری دانشجویان با در نظر گرفتن نوع مسائل، میزان دست‌رسی به اهداف مصوب، زمان، به‌روزی بودن، و قابلیت فهم مواد درسی باشد. این مسئله با در نظر گرفتن این موضوع که کتاب‌های دانشگاه پیام نور به دلیل گستردگی به‌کارگیری این کتاب‌ها به‌عنوان کتب مرجع مورد توجه قشر وسیعی از مدرسان و متخصصان در سراسر کشور است و پژوهشی در زمینه موارد ذکر شده در خصوص کتب درسی حساب‌داری در این دانشگاه انجام نشده است، اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند. لذا این پژوهش با نقد کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور به دنبال گشودن راهی برای بررسی هرچه عمیق‌تر کتاب‌های ارائه شده در این رشته است.

کتاب درسی حساب‌داری پیشرفته ۲ در دانشگاه پیام نور، نوشته کرباسی یزدی (۱۳۹۱)، یکی از آثاری است که به دلیل هم‌گام نبودن با استانداردهای حساب‌داری کنونی، اهداف مصوب، نوع مسائل، و گستردگی مطالب آن مورد توجه و نقد استادان و دانشجویان این رشته قرار گرفته است. البته ناگفته نماند که محتوای این اثر از غنا و جامعیت لازم مفاهیم برخوردار است و نقد این اثر از جنبه نوع مسائل، قابلیت فهم، و نیل به اهداف مصوب برای این درس درخور بررسی موشکافانه است. این کتاب به‌عنوان تنها محتوای معرفی شده برای این درس مهم به نظر می‌رسد نتوانسته است آن‌طور که باید اهداف مدنظر را تحت پوشش قرار دهد. این نقطه ضعف شاید تا حدودی به دلیل ایستایی چنین آثاری بوده و از جذابیت آن کاسته است. در عصر حاضر و به‌علت پیشرفت‌های فناورانه، استادان مبادرت به ایجاد «کتاب‌های درسی منتشر شده سفارشی» (custom-published textbooks) به منظور غلبه بر مشکلات ناشی از کتاب‌های درسی ایستا کرده و به‌طور بالقوه می‌توانند دوره آموزشی مورد نظر خود را جذاب و حاوی اطلاعات مفید کنند (Apostolou et al. ۲۰۰۱). کتاب‌های درسی منتشر شده سفارشی شامل اطلاعاتی است که آموزش دهندگان به‌طور ویژه برای گنجاندن در دوره آموزشی انتخاب می‌کنند. این اطلاعات می‌تواند طیف وسیعی از موضوعات شامل

حساب‌داری، مالی، تجارت عمومی، و غیره را در بر بگیرد و دانشکده یا گروه آموزشی می‌تواند مواد کتاب‌های درسی را از آرایش وسیعی از منابع حرفه‌ای، شغلی، دانشگاهی، و غیره قرار دهد. بر این اساس، کتاب‌های درسی منتشرشده سفارشی موجب می‌شوند که دانشکده به جای این‌که دوره آموزشی را برای کتاب‌های درسی در دست‌رس متناسب سازد، فرصت سازگار کردن مواد متون درسی متناسب با دوره آموزشی را به دست بیاورد (Farr ۱۹۸۷). با وجود اهمیت زیاد کتاب‌های درسی در آموزش عالی، تحقیقات تجربی محدودی در خصوص تمرکز بر معیار انتخاب به‌کار گرفته‌شده توسط دانشکده‌های حساب‌داری برای «کتاب‌های درسی تجویزی» (prescribing textbooks) در این رشته وجود دارد (Stevens et al. ۲۰۱۰; Ferguson et al. ۲۰۰۷; Smith and DeRidder ۱۹۹۷). براون و گیلدینگ (Brown and Guilding ۱۹۹۳) اشاره می‌کنند که گروه‌های حساب‌داری در دانشکده‌های مختلف در برنامه‌های درسی خود در مقایسه با سایر رشته‌های بازرگانی به نسبت بسیار زیادی بر کتاب‌های درسی تجویزشده تکیه می‌کنند (Brown and Guilding ۱۹۹۳). مسئله انتخاب کتاب درسی در حوزه آموزش حساب‌داری موضوعی است که درباره آن باید تحقیق صورت پذیرد (Stevens et al. ۲۰۱۰; Ferguson et al. ۲۰۰۷; Cornachione ۲۰۰۴). اسمیت و دریدر (Smith and DeRidder ۱۹۹۷) تعداد ۲۳۷ دانشکده حساب‌داری را به‌منظور بررسی شیوه‌نامه به‌کاررفته در انتخاب کتاب‌های درسی (یعنی تصمیم‌گروهی در مقابل تصمیم‌انفرادی) و معیار به‌کاررفته برای انتخاب کتاب‌های درسی انتخاب کردند. نتایج نشان داد که انتخاب متون کتاب درسی در دوره حساب‌داری مقدماتی و حساب‌داری میانه یک انتخاب گروهی است. در سطوح بالاتر حساب‌داری یعنی دروس حساب‌داری پیشرفته، حساب‌داری مالیاتی، و سیستم‌های اطلاعاتی حساب‌داری این تصمیم یک تصمیم انفرادی بود. با توجه به پاسخ‌دهندگان در این تحقیق میدانی چهار معیار برای انتخاب کتاب درسی حساب‌داری که عبارت‌اند از قابل فهم بودن برای دانشجویان (comprehensible to students)، به‌روزر بودن مواد متون درسی (up-to-date text material)، هم‌سازی متن و مسائل تکلیف‌شده برای خارج از کلاس (compatibility between text and homework problems)، کیفیت بیان و شرح متن (exposition quality of text)، و وجود راه‌نمای حل مسائل (solutions manual) بررسی شدند. به‌طور کلی نتایج نشان داد که دانشکده باید آن کتاب‌های درسی را انتخاب کند که کارایی و اثربخشی جذب موضوع توسط دانشجویان را به حداکثر برساند (ibid.). در مطالعه‌ای مشابه در کشور آفریقای جنوبی، بارگیت (Bargate ۲۰۱۲) با بررسی معیارهایی، که دانشکده هنگام انتخاب کتاب‌های درسی تجویزی در حساب‌داری

در نظر می‌گیرد، به این نتیجه رسید که گروه حساب‌داری معیارهای به‌روزر بودن مطالب و قابل فهم بودن برای دانشجویان را در زمان انتخاب کتاب با اهمیت تلقی می‌کند (Bargate ۲۰۱۲).

متأسفانه نتایج تحقیقاتِ مختلف نشان داده‌اند که به‌طور کلی کتاب‌های درسی حساب‌داری در هم‌سویی با تغییرات برنامه‌ی درسی با شکست مواجه شده‌اند (Rebele et al. ۱۹۹۸). هم‌چنین، در دروس خاص مانند حساب‌داری پیشرفته (Massey and Van Hise ۲۰۰۱) حساب‌رسی (Knechel ۲۰۰۰)، حساب‌داری میانه (Catanach ۲۰۰۰; Ketz and Miller ۱۹۹۶)، و حساب‌داری مدیریت (Böer ۲۰۰۰) نتایج مشابهی حاصل شده است. معلوم شده است که اتکای دانشکده‌های حساب‌داری به کتاب‌های درسی محتوا و انتقال مطالب را هدایت می‌کند (Albrecht and Sack ۲۰۰۰)، اما مشاهده شده است که «استادان باتجربه» (professors) در پوشش دوره‌هایی که صرفاً با کتاب‌های درسی پشتیبانی می‌شوند تاحدودی محدودیت قائل شده‌اند (Massey and Van Hise ۲۰۰۱). هم‌چنین، منتقدان آموزش حساب‌داری مشاهده کرده‌اند که مریدان این رشته از کتاب‌های درسی به‌عنوان یک تکیه‌گاه یا عصا استفاده می‌کنند و حتی مریدان کم‌تجربه‌تر در حال تبدیل شدن به تنها یک عامل تسهیل‌گر به‌واسطه استفاده از کتاب درسی هستند (Herring ۲۰۰۳). اتکای بیش از حد به کتاب‌های درسی در آموزش حساب‌داری از حدود سی سال پیش به‌نقد کشیده شد؛ یعنی زمانی که انجمن حساب‌داری آمریکا گزارش بدفورد را درمورد نگرانی فزاینده درمورد آموزش حساب‌داری در توسعه و ارائه یادگیرندگان و حل‌کنندگان مسئله فعال و مستقل به‌جای دریافت‌کنندگان منفعل اطلاعات ارائه داد (American Accounting Association ۱۹۸۶). یکی از موارد بسیاری که در گزارش بدفورد اشاره شده بود نقش کتاب‌های درسی بود:

کتاب‌های درسی کمک بسیاری به امر آموزش می‌کنند... باوجوداین، اتکای بیش از حد به کتاب‌های درسی انگیزه مریدان را برای تعیین مداوم این‌که هر دانشجو چه چیزی باید یاد بگیرد کاهش می‌دهد. اگر فرایند یاددهی بر تکرار مواد کتاب درسی در کلاس تمرکز کند...، آن‌گاه ریسک‌های فرایند یادگیری درجهت توان‌مندکردن حساب‌داران آینده جبران‌ناپذیر خواهد بود (ibid.).

بحث دیگر درخصوص کتاب‌های درسی حساب‌داری این است که آموزش حساب‌داری با تلقین عقلانیت اقتصادِ نئوکلاسیک و مخصوصاً پیروی از نفع شخصی در

اقتصاد نقشی ایدئولوژیک برعهده گرفته است (Gray et al. ۱۹۹۴; Chua ۱۹۸۶; Collison ۲۰۰۳; ۱۹۹۴). باید توجه کرد که آموزش حساب‌داری ارزش‌ها و فرضیات نظام سرمایه‌داری آنگلو-آمریکن را بازتولید و تقویت می‌کند؛ یعنی ایده‌ای که بیان می‌دارد رفاه اجتماعی زمانی بیشینه می‌شود که افراد درجهت نفع شخصی خود عمل کنند و در فرایند ایجاد ثروت، سهام‌داران تنها افرادی هستند که باید منافع آن‌ها بیشینه شود (Collison ۲۰۰۳; Collison et al. ۲۰۰۷; Collison and Frankfurter ۲۰۰۰; Kelly and Pratt ۱۹۹۴; Puxty et al. ۲۰۰۸, ۲۰۰۷, ۲۰۰۶, ۲۰۰۵; Ferguson et al. ۲۰۰۰; Collison and Frankfurter ۲۰۰۰). از این منظر، دانشجویان حساب‌داری به سمت توجه به عدم تقارن‌های قدرت یا منافع واگذار شده در پشت پرده‌ی دنیایی که آن‌ها با آن روبه‌رو هستند یا راه‌های جای‌گزینی که در آن جامعه ممکن است سازمان یافته باشد تشویق نمی‌شوند. با نقش محوری که کتاب‌های درسی در آموزش حساب‌داری ارائه کرده‌اند، شمار اندکی از مطالعات به ارزش‌هایی توجه کرده‌اند که این کتاب‌ها براساس آن‌ها پی‌ریزی شده‌اند. در یک مطالعه، فرگوسن و دیگران (Ferguson et al. ۲۰۰۵) بیان می‌کنند که کتاب‌های درسی مقدماتی حساب‌داری به سمت دراولویت قراردادن نیازهای سهام‌داران در نقطه‌ای بالاتر از سایر گروه‌های ذی‌نفع تمایل دارند (Ferguson et al. ۲۰۰۵)، یا سیکا و دیگران (Sikka et al. ۲۰۰۷) بیان می‌کنند که مفروضات ثروت سهام‌داران به‌طور تلویحی یا به‌صورت آشکار در قلب بیش‌تر کتاب‌های درسی است (Ferguson et al. ۲۰۱۰).

از مسائل دیگر درخصوص کتاب‌های درسی حساب‌داری بحث توجه به فرایندهای شناختی در یادگیری است. داویدسون و بالدوین (Davidson and Baldwin ۲۰۰۵) با بررسی کتاب‌های درسی در رشته حساب‌داری براساس «طبقه‌بندی بلوم» (Bloom's taxonomy) از اهداف آموزشی به این نتیجه رسیدند که سطوح یادگیری بلوم به‌طور متوازی در مواد کتاب‌های درسی حساب‌داری ارائه نشده است. آن‌ها دریافتند که تقریباً در تمام کتاب‌های درسی به‌کار برده شده در حساب‌داری به دو سطح بالای توانایی شناختی، یعنی سطح توانایی نقد و ارزیابی و سطح توانایی ابداع، توجهی نشده است (Davidson and Baldwin ۲۰۰۵). مواد کتاب‌های درسی، که عناصر تفکر انتقادی را در بر نداشته باشند، به‌طور بالقوه سطح نگاه انتقادی استادان و دانشجویان را کاهش می‌دهند (Hashemi ۲۰۱۱). ایرافامی و دیگران (Irafahmi et al. ۲۰۱۸)، با استفاده از طبقه‌بندی بلوم، به تحلیل محتوای کتاب‌های درسی حساب‌داری در کشور اندونزی به‌منظور مشخص کردن این مسئله پرداختند که آیا این

کتاب‌ها ظرفیت توسعه توانایی تفکر انتقادی دانشجویان را دارند. نتایج نشان داد که به بحث تفکر انتقادی در کتاب‌ها کم‌ترین توجه صورت گرفته است (ibid.). کارمونا (۲۰۱۳) با بررسی تغییر در برنامه درسی حساب‌داری اشاره می‌کند که دانشجویانی که از تفکر انتقادی فارغ‌اند به حساب‌داری به‌منزله یک ابزار فنی و خنثی می‌نگرند. برخی دانشجویان دیگر دیدگاه گسترده‌تری درباره سیستم‌های حساب‌داری دارند و به اثرات اجتماعی آن آگاه‌اند. به‌رحال، تعداد کمی درک می‌کنند که سیستم‌های حساب‌داری بر ارزش‌ها و مهارت‌های ما هم اثر می‌گذارند و هم از آن‌ها اثر می‌پذیرند. بنابراین، آموزش دادن به دانشجویان در مورد تأثیرات تعاملی بین دانش تخصصی، ارزش‌ها، و مهارت‌های ارتباطی در حساب‌داری و اتخاذ یک رویکرد جامع به تفکر انتقادی امری ضروری است (McGuigan and Kern ۲۰۱۶; Boyce et al. ۲۰۱۲; Oliver et al. ۲۰۱۱; Hancock et al. ۲۰۰۹).

باتوجه به مطالعات اخیر در مورد محتوای کتاب‌های حساب‌داری که در فوق اشاره شد و از سوی دیگر این که کتاب‌های درسی حساب‌داری، از جمله درس ترکیب‌های تجاری، به‌طور عمده شامل مسئله‌های متعدد برای حل کردن توسط دانشجویان در فرایند یادگیری است، به‌نظر می‌رسد که دغدغه اساسی در زمان حاضر بحث پرداختن به نوع مسائل مطرح‌شده در این کتاب‌ها، کفایت میزان دست‌رسی به اهداف مصوب، زمان اختصاص‌یافته، به‌روزرودن، و قابل‌فهم‌بودن مطالب برای دانشجویان است. لذا مطالعه حاضر به‌دنبال تحلیل محتوای مسائل کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور با استفاده از ابزار چک‌لیست تهیه‌شده براساس «انواع مسائل» دیوید جوناسن (Jonassen) است (محمودی و محمدپور ۱۳۹۳). دسته‌بندی مسئله به خوش‌ساختار، بدساختار، و تحلیل آن‌ها در کتاب‌های درسی چندان موردتوجه نبوده است، ولی گسترش برنامه‌های درسی مسئله‌محور، همانند برنامه درسی مبتنی بر مسئله و گرایش از محتوا محوری به مسئله‌محوری، سبب ارائه دسته‌بندی‌های متعددی از انواع مسئله شده است. یکی از این دسته‌بندی‌ها دسته‌بندی جوناسن (Jonassen ۲۰۰۸) است که انواع ده‌گانه از مسائل خوش‌ساختار تا بدساختار را در بر می‌گیرد که به‌ترتیب شامل مسائل منطقی، مسائل الگوریتمی، مسائل داستانی، مسائل کاربرد و اعمال قانون، مسائل تصمیم‌گیری، مسائل عیب‌یابی، مسائل عملکرد راه‌بردی، مسائل تحلیل مورد، مسائل طراحی، و مسائل پیچیده و دشوارند (به‌نقل از همان). فرایند حل مسائل بدساختار مهارت‌های تفکر انتقادی دانشجویان را تقویت می‌کند (Gagne ۱۹۸۵; Jonassen ۲۰۰۰; Tan ۲۰۰۰). به‌طور مثال، اشاره شده که «مسائل تحلیل مورد» به‌دلیل این که دانشجویان می‌توانند در حل این نوع

مسائل جنبه‌های مختلف یک مورد را مشاهده کنند و به صورت انتقادی مورد تحلیل قرار دهند، برای یادگیری بسیار مفیدند (Mayo ۲۰۰۲; Carlson and Schodt ۱۹۹۵; Barnett ۱۹۹۸). این‌که تا چه اندازه کتاب‌های درسی دانشگاه پیام نور در رشته حساب‌داری پاسخ‌گوی سیستم دانشجویان این دانشگاه بوده و توانسته است مسائلی را ارائه کند که برای دانشجویان قابل فهم باشد، تاکنون مورد پژوهش قرار نگرفته است و به نظر می‌رسد این مسئله درخور بررسی و موشکافی عمیق است. به طور خلاصه در این پژوهش سعی می‌شود به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

- با توجه به طبقه‌بندی جوناسن، مسائل مطرح شده در کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور در کدام دسته قرار می‌گیرند؟
- محتوای کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور تا چه میزان با اهداف مصوب این درس متناسب است؟
- زمان اختصاص یافته برای آموزش این درس در دانشگاه پیام نور تا چه اندازه با محتوای تعیین شده متناسب است؟
- به چه میزان محتوای کتاب به روز است؟
- به چه میزان محتوای کتاب برای دانشجویان قابل فهم است؟

۲. روش پژوهش

در این پژوهش از روش توصیفی برای بررسی دیدگاه استادان درس حساب‌داری پیشرفته ۲ و از روش تحلیل محتوا برای تعیین نوع مسائل مطرح شده در کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ براساس طبقه‌بندی مسائل دیوید جوناسن استفاده شد.

جامعه و نمونه آماری: جامعه آماری در این‌جا به کتاب و استادان مدرس درس حساب‌داری پیشرفته تقسیم می‌شود:

الف. کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور؛

ب. استادان متخصصی که در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ در دانشگاه پیام نور به

تدریس این درس پرداخته‌اند.

نمونه آماری از جامعه الف به صورت تمام‌شماری است. البته ذکر این نکته لازم است که به طور معمول استادان مطالب شش فصل اول کتاب را تدریس می‌کنند و سؤالات سراسری پایان ترم دانشگاه نیز براساس این شش فصل ارائه می‌شود. بنابراین، مسائل کتاب

حساب‌داری پیشرفته ۲ دوره کارشناسی تحلیل می‌شود. نمونه‌گیری جامعه دوم به صورت تصادفی است. بدین ترتیب که نمونه‌ای از میان استادان باسابقه عضو دانشگاه پیام نور در درس حساب‌داری پیشرفته ۲، برای تکمیل پرسش‌نامه محقق ساخته انتخاب شدند. تعداد استادان مجرب عضو گروه حساب‌داری ۵۸ نفر بودند که حجم نمونه انتخابی از بین این جامعه طبق جدول مورگان پنجاه نفرند که البته برای کلیه اعضا پرسش‌نامه ارسال و در نهایت ۴۲ پرسش‌نامه تکمیل شده دریافت شد.

ابزارهای اندازه‌گیری: ابزار اندازه‌گیری مورداستفاده برای مطالعه تحلیل محتوا چک‌لیست تهیه‌شده براساس «انواع مسائل» دیوید جوناسن است که بعد از بررسی و تأیید برخی استادان رشته حساب‌داری دانشگاه‌های تهران، پیام نور، و آزاد مسائل ارائه‌شده در کتاب براساس چک‌لیست در یکی از دسته‌بندی‌ها قرار گرفتند. هم‌چنین، از پرسش‌نامه محقق ساخته با هجده سؤال و با طیف لیکرت پنج درجه‌ای جهت مطالعه توصیفی استفاده شده است.

به‌طور کلی، برای تحلیل محتوا، منبع اصلی استخراج داده‌ها و اطلاعات کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲، تألیف کرباسی یزدی (۱۳۹۱)، و سرفصل وزارت علوم تحت عنوان برنامه درسی دوره کارشناسی است. منظور از اهداف مصوب در این پژوهش اهدافی‌اند که برای درس حساب‌داری پیشرفته ۲ در برنامه درسی دوره کارشناسی از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب شده است (کمیته حساب‌داری شورای عالی برنامه‌ریزی درسی وزارت علوم ۱۳۹۶).

۳. یافته‌های پژوهش

در پاسخ به سؤال‌های پژوهش با توجه به این که سؤال اول درمورد نوع مسائل مطرح‌شده در کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور است، یافته‌ها نشان می‌دهد از ۵۳ مسئله شش فصل اول کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور، تعداد چهار مورد (۸ درصد) مسائل الگوریتمی، تعداد ۳۴ (۶۷ درصد) مورد مسائل داستانی، و سیزده مورد (۲۵ درصد) مسائل عیب‌یابی را تشکیل می‌دهند. این یافته‌ها در جدول ۱ ارائه شده‌اند. این نتایج نشان می‌دهند که اکثر مسائل کتاب از طیف خوش‌ساختارند و به مسائل بدساختاری چون «مسائل تحلیل مورد» پرداخته‌اند. به نظر می‌رسد که ارائه مسائل عینی از شرکت‌های مشمول تلفیق به صورت موردی بتواند یادگیری دانشجویان را در این درس بسیار پیچیده‌تر سازد. هرچند خود مسائل تلفیق به‌طور کلی و ماهیتاً از نوع مسائل عیب‌یابی‌اند و این نوع

مسائل تقریباً در وسط پیوستار ارائه شده توسط دیوید جوناسن قرار می‌گیرند، اما باتوجه به یافته‌ها مشاهده می‌شود که تنها ۲۵ درصد از مسائل مطرح شده در کتاب ماهیت عیب‌یابی دارند و به نظر می‌رسد تعیین ماهیت خود مسائل و ارائه مسائل چالش‌برانگیز یا بدساختار متناسب با محتوا چالشی است که در حساب‌داری به آن پرداخته نشده است.

جدول ۱. نوع مسائل کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ براساس چک‌لیست «انواع مسائل» دیوید جوناسن

نوع مسائل	فراوانی	درصد
الگوریتمی	۴	۸٪
داستانی	۳۴	۶۷٪
عیب‌یابی	۱۳	۲۵٪
جمع	۵۱	۱۰۰٪

در بخش دیگر تحقیق، با استفاده از ابزار پرسش‌نامه به بررسی دیدگاه‌های استادان معرب رشته حساب‌داری در دانشگاه پیام نور پرداخته شد. برای این منظور ابتدا روایی ابزار با مراجعه به استادان معرب در این زمینه بررسی و پایایی ابزار پرسش‌نامه براساس آلفای کرونباخ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ در این مطالعه ۰/۹۸ به دست آمد. در ادامه و در پاسخ به سؤال دوم پژوهش مبنی بر این که «محتوای کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور تا چه میزان با اهداف مصوب این درس تناسب دارد؟»، آزمون t تک‌نمونه‌ای بر روی داده‌های پرسش‌نامه انجام شد. از آن‌جا که تعداد سؤالات پرسش‌نامه، که مربوط به سنجش این متغیر بودند، چهار سؤال است و هم‌چنین پاسخ‌های طیف لیکرت از «کاملاً» تا «خیلی کم» به ترتیب از ۵ تا ۱ نمره‌گذاری شده بودند، لذا کم‌ترین نمره میانگین (نقطه برش) و بیش‌ترین نمره‌ای که برای این متغیر در نظر گرفته شد، به ترتیب ۴، ۱۲، و ۲۰ بود که به ترتیب نمایان‌گر عدم تناسب، تناسب متوسط، و تناسب کامل محتوای کتاب با اهداف مصوب بود. مطابق با جدول ۲، میانگین به دست آمده برای داده‌های نمونه انتخاب شده ۱۰/۲۹ بود که از نقطه میانگین (نقطه برش) پایین‌تر است؛ یعنی طبق نظر استادان، محتوای کتاب با اهداف مصوب این درس تناسب ندارد. هم‌چنین، باتوجه به نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای، برای این میانگین همان‌طور که مشاهده می‌شود، میانگین به دست آمده معنی‌دار است. به عبارت دیگر، می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً محتوای کتاب با اهداف پیش‌بینی شده برای این درس تناسب ندارد.

جدول ۲. آزمون t تک‌نمونه‌ای میزان تناسب محتوای کتاب با اهداف درس

متغیر	تعداد استاد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	P-value	میزان تناسب
میزان تناسب محتوا با اهداف درس	۴۲	۱۰/۲۹	۴/۲	۴۱	۱۵/۸۵۷	۰/۰۰۰	نامناسب

در پاسخ به سؤال سوم تحقیق، یعنی «زمان اختصاص یافته برای آموزش این درس در دانشگاه پیام نور تا چه اندازه با محتوای تعیین شده متناسب است؟»، آزمون t تک‌نمونه‌ای بر روی داده‌های پرسش‌نامه انجام شد. تعداد سؤالات پرسش‌نامه، که مربوط به سنجش این متغیر بود، سه سؤال است و کم‌ترین نمره میانگین (نقطه برش) و بیش‌ترین نمره‌ای که برای این متغیر در نظر گرفته شد، به ترتیب ۳، ۹، و ۱۵ بود که به ترتیب نمایان‌گر عدم تناسب، تناسب متوسط، و تناسب کامل محتوای کتاب با زمان اختصاص یافته بود. مطابق با جدول ۳، میانگین به دست آمده برای داده‌های نمونه انتخاب شده ۴/۵۲ بود که از نقطه میانگین (نقطه برش) پایین‌تر است؛ یعنی طبق نظر استادان محتوای کتاب با زمان اختصاص یافته این درس تناسب ندارد. هم‌چنین، با توجه به نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای برای این میانگین همان‌طور که مشاهده می‌شود، میانگین به دست آمده معنی‌دار است. به عبارت دیگر، می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً محتوای کتاب با زمان اختصاص یافته برای این درس تناسب ندارد.

جدول ۳. آزمون t تک‌نمونه‌ای میزان تناسب محتوای کتاب با زمان اختصاص یافته

متغیر	تعداد استاد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	P-value	میزان تناسب
تناسب محتوا با زمان اختصاص یافته	۴۲	۴/۵۲	۲/۴۷	۴۱	۱۱/۸۶	۰/۰۰۰	نامناسب

سؤال چهارم تحقیق در خصوص میزان به‌روزر بودن محتوای کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور بود. تعداد سؤالات پرسش‌نامه که مربوط به سنجش این متغیر بود، پنج سؤال است و کم‌ترین نمره میانگین (نقطه برش) و بیش‌ترین نمره‌ای که برای این متغیر در نظر گرفته شد، به ترتیب ۵، ۱۵، و ۲۵ بود که به ترتیب نمایان‌گر عدم تناسب، تناسب متوسط، و تناسب کامل محتوای کتاب با زمان اختصاص یافته بود. مطابق با جدول ۴، میانگین به دست آمده برای داده‌های نمونه انتخاب شده ۹/۲۹ بود که

از نقطه میانگین (نقطه برش) پایین‌تر است؛ یعنی طبق نظر استادان محتوای کتاب از قابلیت فهم پایینی برخوردار است. هم‌چنین، باتوجه‌به نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای برای این میانگین، همان‌طور که مشاهده می‌شود، میانگین به‌دست‌آمده معنی‌دار است. به عبارت دیگر، می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً محتوای کتاب با قابلیت فهم دانشجویان متناسب نیست.

جدول ۴. آزمون t تک‌نمونه‌ای میزان به‌روزر بودن محتوای کتاب

متغیر	تعداد استاد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	P-value	میزان تناسب
به‌روزر بودن	۴۲	۹/۲۹	۴/۶۲	۴۱	۱۳/۰۱۵	۰/۰۰۰	نامناسب

سؤال پنجم تحقیق درخصوص میزان قابل فهم بودن محتوای کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور بود. تعداد سؤالات پرسش‌نامه که مربوط به سنجش این متغیر بود، شش سؤال است و کم‌ترین نمره میانگین (نقطه برش) و بیش‌ترین نمره‌ای که برای این متغیر در نظر گرفته شد، به ترتیب ۶، ۱۸، و ۳۰ بود که به ترتیب نمایان‌گر عدم تناسب، تناسب متوسط، و تناسب کامل محتوای کتاب با زمان اختصاص یافته بود. مطابق با جدول ۵، میانگین به‌دست‌آمده برای داده‌های نمونه انتخاب شده ۱۵ بود که از نقطه میانگین (نقطه برش) پایین‌تر است؛ یعنی طبق نظر استادان، محتوای کتاب از قابلیت فهم پایینی برخوردار است. هم‌چنین، باتوجه‌به نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای برای این میانگین، همان‌طور که مشاهده می‌شود، میانگین به‌دست‌آمده معنی‌دار است. به عبارت دیگر، می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً محتوای کتاب با قابلیت فهم دانشجویان متناسب نیست.

جدول ۵. آزمون t تک‌نمونه‌ای میزان قابل فهم بودن محتوای کتاب

متغیر	تعداد استاد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	t	P-value	میزان تناسب
قابل فهم بودن	۴۲	۱۵	۶/۲۹	۴۱	۱۵/۴۴۶	۰/۰۰۰	نامناسب

۴. بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش باتوجه‌به ساختار دانشگاه پیام نور و تأکید بر محتواهای ارائه‌شده در این دانشگاه، به بررسی یکی از کتاب‌های مهم ارائه‌شده در رشته حساب‌داری به‌قلم‌کرباسی

یزدی پرداخته شد که به نظر می‌رسد دارای نقاط قوت و ضعف متعددی از نظر ساختار و مسائل است. بدین منظور، کتاب حساب‌داری پیشرفته ۲ دانشگاه پیام نور در دو بخش بررسی شد. نتایج حاصل از بخش اول تحقیق یا همان تحلیل محتوای کتاب با استفاده از ابزار چک‌لیست نوع مسائل دیوید جوناسن نشان داد که اکثر مسائل کتاب از طیف خوش‌ساختارند و به مسائل بدساختاری چون «مسائل تحلیل مورد» پرداخته نشده است. باتوجه به مسئله‌محور بودن درس حساب‌داری پیشرفته ۲ به نظر می‌رسد برنامه‌های درسی نوین مسئله‌محوری چون طرح مبتنی بر مسئله و یادگیری مبتنی بر تیم برای این درس متناسب باشد و تأکید این رویکردها به سمت مسائل ساختارنیافته دنیای واقعی است که حل آنها مستلزم تشریح مساعی است و اهداف یادگیری براساس این نوع مسائل بنا نهاده می‌شود و، باتوجه به نتایج حاصل از نوع‌شناسی مسائل کتاب، به نظر می‌رسد که در طراحی مسائل آن باید به این نکات توجه شود. نتایج بخش دوم پژوهش نیز که دربرگیرنده چهار سؤال اساسی راجع به محتوای کتاب بود و با ابزار پرسش‌نامه از استادان مجرب دانشگاه پیام نور به عمل آمد، نشان داد که کتاب موردبررسی از جنبه چهار مورد کفایت زمان اختصاص داده‌شده برای مطالعه این کتاب، هم‌سویی با اهداف مصوب این درس، به‌روزی بودن مطالب، و قابل‌فهم بودن برای دانشجویان تناسب لازم را نداشته و نتوانسته رضایت استادان این درس در این دانشگاه را جلب کند. از یک طرف، می‌دانیم آموزش و یادگیری دروسی چون درس حساب‌داری پیشرفته ۲، که یکی از دروس کلیدی در رشته حساب‌داری است، به مشکلی عمده برای استادان و دانشجویان تبدیل شده و از طرف دیگر، اساساً ساختار دانشگاه پیام نور دانشجو‌محور است و دانشجویان نیز در حال حاضر از بین منابع در دسترس بیش‌ترین اتکا را به کتاب‌های درسی می‌کنند. هم‌چنین، باتوجه به رویکردهای نوین در تغییرات برنامه درسی به سمت برنامه‌های درسی مسئله‌محور و تأکید بر هم‌سویی دانشگاه با حرفه حساب‌داری و به‌روزی بودن و قابلیت فهم مطالب و باتوجه به نتایج حاصل از این پژوهش و باتوجه به این‌که تلاش‌های بسیاری نیز در جهت به‌روزردن محتوای کتاب‌های درسی در این دانشگاه به‌خصوص در رشته حساب‌داری و در سال‌های اخیر انجام یافته (البته به‌جز چند مورد خاص از جمله درس ترکیب‌های تجاری)، به نظر می‌رسد برای به‌نتیجه‌رساندن این تلاش‌ها، تدوین‌کنندگان کتاب‌های درسی حساب‌داری باید علاوه بر به‌روزردن مطالب کتاب‌های درسی حساب‌داری به مسائلی چون کفایت زمانی، تطبیق محتوا با طول زمان نیم‌سال تحصیلی، و قابل‌فهم بودن مطالب در این کتاب‌ها اهتمام ورزند. از این رو و به‌ویژه در درس حساب‌داری پیشرفته ۲ به نظر می‌رسد ارائه مسائل عینی از شرکت‌های مشمول تلفیق

به صورت موردی بتواند یادگیری دانشجویان را در این درس بسیار پیچیده آسان‌تر سازد. خود مسائل تلفیق به‌طور کلی و ماهیتاً از نوع مسائل عیب‌یابی هستند و این نوع مسائل تقریباً در وسط پیوستار ارائه‌شده توسط دیوید جوناسن قرار می‌گیرند، اما با توجه به یافته‌ها مشاهده می‌شود که تنها ۲۵ درصد از مسائل مطرح‌شده در کتاب حاضر ماهیت عیب‌یابی دارند و به نظر می‌رسد تعیین ماهیت خود مسائل و ارائه مسائل چالش‌برانگیز یا بدساختار متناسب با محتوا رویکردی است که به‌طور کلی و تا بدین زمان در حساب‌داری به آن پرداخته نشده است. از طرفی، هم‌گام‌سازی مطالب دروس حساب‌داری مالی با نیازهای عمومی حرفه حساب‌داری و توجه به کاربردی بودن محتوای ارائه‌شده از جمله مواردی است که می‌تواند مدنظر تجویزکنندگان کتاب‌های درسی در رشته حساب‌داری باشد.

۵. پیش‌نهادهای کاربردی

باتوجه به لزوم بررسی علمی و انجام پژوهش در زمینه محتوای کتاب‌های درسی رشته حساب‌داری و به‌خصوص در دانشگاه پیام نور، به پژوهش‌گران پیش‌نهاد می‌شود با بررسی محتواهای جدید ارائه‌شده و با در نظر گرفتن موارد مهمی چون نوع مسائل ارائه‌شده در کتاب‌های درسی حساب‌داری، هم‌سویی با اهداف مصوب درس، قابلیت فهم محتوا، و زمان در اختیار دانشجویان در راه هرچه بهتر شدن این کتاب‌ها گام بردارند. بدیهی است در رویکردهای نوین برنامه درسی، توجه به عناصر و سطوح بالای شناختی دانشجویان در آموزش مدنظر قرار گرفته و کتاب‌ها و محتواهایی که نتوانند با این تغییرات هم‌گام شوند، از رسالت خود به‌دور خواهند ماند. این مهم در دانشگاه‌ها با ایجاد کمیته تخصصی گروه برنامه‌ریزی درسی هر دانشگاه و بررسی و نظارت بر محتواهای تولیدشده توسط یک گروه تخصصی از لحاظ رعایت موارد ذکرشده و موارد دیگر می‌تواند به غنای هرچه بیشتر کتاب‌ها کمک کند.

کتاب‌نامه

کرباسی یزدی، حسین (۱۳۹۱)، *حساب‌داری پیشرفته ۲*؛ رشته حساب‌داری، تهران: دانشگاه پیام نور.
محمودی، فیروز و لاله محمدپور زال (۱۳۹۳)، «تحلیل محتوای کتاب *آمار و مدل‌سازی* براساس ساختار و نوع مسائل دیوید جوناسن و دیدگاه دبیران»، پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، س ۱۸، ش ۳۵.

نقدی بر کتاب *حساب‌داری پیشرفته ۲* دانشگاه پیام نور (احمد فتحی عبدالهی و دیگران) ۲۲۹

نحاس و دیگران (۱۳۹۹)، «بررسی تأثیر یادگیری مبتنی بر تیم (TBL) بر یادگیری حساب‌داری»،
تحقیقات حساب‌داری و حساب‌رسی، س ۴۵، ش ۱.
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، شورای عالی برنامه‌ریزی درسی (۱۳۹۶)، *برنامه درسی دوره*
کارشناسی رشته حساب‌داری:

<http://www.hes.msrt.ir/uploads/T_Education/۱۵۰۵۸۹۶۱۸۶_۰.pdf>.

Albrecht, W. R. and R. J. Sack (۲۰۰۰), *Accounting Education: Charting the Course Through a Perilous Future, Accounting Education Series*, vol. ۱۶, Sarasota, FL: American Accounting Association.

Apostolou et al. (۲۰۰۱), "Accounting Education Literature Review (۱۹۹۷-۱۹۹۹)", *Journal of Accounting Education*, vol. ۷۹, no. ۱.

Bargate, K. (۲۰۱۲), "Criteria Considered by Accounting Faculty When Selecting and Prescribing Textbooks – A South African Study", *International Journal of Humanities and Social Science*, vol. ۲, no. ۷.

Barnett, C. (۱۹۹۸), "Mathematics Teaching Cases as a Catalyst for Informed Strategic Inquiry", *Teaching and Teacher Education*, vol. ۱۴, no. ۱.

Böer, G. (۲۰۰۰), "Management Accounting Education: Yesterday, Today and Tomorrow", *Issues in Accounting Education*, vol. ۷۵.

Boyce, G. et al. (۲۰۱۲), "Expanding the Horizons of Accounting Education: Incorporating Social and Critical Perspectives", *Accounting Education: An International Journal*, vol. ۲۱, no. ۱.

Brown, R. B. and C. Guilding (۱۹۹۳), "A Survey of Teaching Methods Employed in University Business School Accounting Courses", *Accounting Education*, vol. ۲, no. ۳.

Carlson, J. A. and D. W. Schodt (۱۹۹۵), "Beyond the Lecture: Case Teaching and the Learning of Economic Theory", *Journal of Economic Education*, vol. ۲۶, no. ۱.

Carmona, S. (۲۰۱۳), "Accounting Curriculum Reform? The Devil is in the Detail", *Critical Perspectives on Accounting*, vol. ۲۴.

Carriger, M. S. (۲۰۱۵), "Problem-Based Learning and Management Development-Empirical and Theoretical Considerations", *The International Journal of Management Education*, no. ۱۳.

Catanach, A. H. et al. (۲۰۰۰), "Teaching Intermediate Financial Accounting Using a Business Activity Model", *Issues in Accounting Education*, vol. ۷۴.

Chua, W. F. (۱۹۸۶), "Radical Developments in Accounting Thought", *The Accounting Review*, vol. ۶۱, no. ۴.

Collison, D. J. (۲۰۰۳), "Corporate Propaganda: its Implications for Accounting and Accountability", *Auditing and Accountability Journal*, vol. ۱۶, no. ۵.

Collison, D. J. and G. M. Frankfurter (۲۰۰۰), "Are we Really Maximizing Shareholder's Wealth? or: what Investors Must Know when we Do", *The Journal of Investing*, vol. ۹, no. ۳.

- Collison, D. J., J. Ferguson, and L. A. Stevenson (۲۰۰۷), *Sustainability Accounting and Education*, Oxford: Routledge.
- Cornachione, E. (۲۰۰۴), "Quality of Accounting Textbooks: Measuring Students' Comprehension with the Cloze Procedure", Paper Presented at the Southern African Accounting Association, Durban.
- Davidson, R. A. and B. A. Baldwin (۲۰۰۵), "Cognitive Skills Objectives in Intermediate Accounting Textbooks: Evidence from End-of-Chapter Material", *Journal of Accounting Education*, vol. ۲۳, no. ۲.
- Farr, R. (۱۹۸۷), "Textbook Selection and Curriculum Change", *The Journal of State Government*, vol. ۶۰.
- Ferguson, J. et al. (۲۰۰۵), "What are Recommended Accounting Textbooks Teaching Students about Corporate Stakeholders?", *British Accounting Review*, vol. ۳۸, no. ۱.
- Ferguson, J. et al. (۲۰۰۶), "Accounting Textbooks: Exploring the Production of a Cultural and Political Artefact", *Accounting Education: an International Journal*, vol. ۱۵, no. ۳.
- Ferguson, J. et al. (۲۰۰۷), "Exploring Accounting Educators' Perceptions of the Emphasis Given to Different Stakeholders in Introductory Textbooks", *Accounting Forum*, vol. ۳۱, no. ۲.
- Ferguson, J. et al. (۲۰۰۸), *An Analysis of the Role of the Textbook in the Construction of Accounting Knowledge*, Edinburgh: ICAS.
- Ferguson, J. et al. (۲۰۱۰), "The Views of 'Knowledge Gatekeepers' About the Use and Content of Accounting Textbooks", *Accounting Education: An International Journal*, vol. ۱۹, no. ۵.
- Foran, M. F. and Olds (۲۰۰۲), "Using the Wall Street Journal and the Internet to implement the AECC's Introductory Accounting Recommendations", *Advances in Accounting Education*, no. ۴.
- Gagne, R. (۱۹۸۵), *The Conditions of Learning (۴th ed.)*, New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Gray, R. H., J. Bebbington and K. McPhail (۱۹۹۴), "Teaching Ethics and the Ethics of Teaching: Educating for Immorality and a Possible Case for Social and Environmental Accounting", *Accounting Education: An International Journal*, vol. ۳, no. ۱.
- Gupta, S. and L. L. Marshall (۲۰۱۰), "Congruence Between Entry-Level Accountants' Required Competencies and Accounting Textbooks", *Academy of Educational Leadership Journal*, vol. ۱۴, no. ۱.
- Hancock, P. et al. (۲۰۰۹), *Accounting for the Future: More than Numbers*, Australian Teaching and Learning Council.
- Hashemi, S. A. (۲۰۱۱), "The Use of Critical Thinking in Social Science Textbook of High School: A Field Study of Far Province in Iran", *International Journal of Instruction*, vol. ۴, no. ۱.
- Herring, H. III. (۲۰۰۳), "Conference Address: the Accounting Education Change Movement in the United States", *Accounting Education: An International Journal*, vol. ۱۲, no. ۲.
- Hung, W. (۲۰۱۳), "Problem-Based Learning: A Learning Environment for Enhancing Learning Transfer", *New Directions for Adult and Continuing Education*, vol. ۱۳۷.

- Irafahmi, D. T. et al. (۲۰۱۸), Critical Thinking in Accounting Textbooks, *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, vol. ۱۲, no. ۱.
- Jonassen, D. H. (۲۰۰۰), "Toward a Design Theory of Problem Solving", *Educational Technology: Research and Development*, vol. ۴۸, no. ۴.
- Jonassen, D. H. (۲۰۰۸), *Instructional Design as a Design Problem*, New York: American Educational Research Association.
- Kelly, M. and M. Pratt (۱۹۹۴), "Management Accounting Texts in New Zealand: the need for a Paradigm Shift", *Accounting Education: An International Journal*, vol. ۳, no. ۴.
- Ketz, J. E. and P. B. W. Miller (۱۹۹۶), "College Texts so Full of Rules they can't Teach Real Life", *Accounting Today*, vol. ۷۰.
- Knechel, W. R. (۲۰۰۰), "Behavioral Research in Auditing and its Impact on Audit Education", *Issues in Accounting Education*, vol. ۷۵.
- Massey, D. and J. Van Hise (۲۰۰۱), "Revising the Advanced Accounting Curriculum", *Canadian Accounting Education and Research News*, vol. ۲۳.
- Mayo, J. A. (۲۰۰۲), "Case-Based Instruction: A Technique for Increasing Conceptual Application in Introductory Psychology", *Journal of Constructivist Psychology*, vol. ۱۵, no. ۱.
- McGuigan, N. and T. Kern (۲۰۱۶), "CreActive Accounting Education: Visioning Future Oriented Accounting Programs through a Reflective Unlearning of Current Practice", *Journal of University Teaching and Learning Practice*, vol. ۱۳, no. ۲.
- Nagib, L. R. C. and D. M. Silva (۲۰۲۰), "Adoption of Active Methodologies and their Relationship with the Life Cycle and the Qualifications of Teaching Staff in Undergraduate Courses in Accounting", *Rev. Contab. Finanç.*, vol. ۸۲, no. ۳۱.
- Nirbita, B. N. and S. Joyoatmojo (۲۰۲۰), "Critical Thinking Accounting Students Using Problem Based Learning Integrating with ICT Media", *Journal Program Studi Pendidikan Ekonomi STKIP PGRI Sumatera Barat*, vol. ۹, no. ۱.
- Oliver, B. et al. (۲۰۱۱), "Accounting Graduates and the Capabilities that Count: Perceptions of Graduates, Employers and Accounting Academics in four Australian Universities", *Journal of Teaching and Learning for Graduate Employability*, vol. ۲, no. ۱.
- Puxty, A. G., P. Sikka and H. Willmott (۱۹۹۴), "(Re)forming the Circle: Education Ethics and Accountancy Practices", *Accounting Education: an International Journal*, vol. ۳, no. ۱.
- Rebele, J. E. et al. (۱۹۹۸), "Accounting Education Literature Review (۱۹۹۱-۱۹۹۷), Part I: Curriculum and instructional approaches", *Journal of Accounting Education*, vol. ۷۶, no. ۱.
- Sikka, P. et al. (۲۰۰۷), "Professionalising Claims and the State of UK Professional Accountancy Education: Some Evidence", *Accounting Education: An International Journal*, vol. ۱۶, no. ۱.
- Smith, K. J. and J. J. DeRidder (۱۹۹۷), "The Selection Process for Accounting Textbooks: General Criteria and Publisher Incentives -and Survey", *Issues in Accounting Education*, vol. ۷۲.
- Stevens, R. (۲۰۱۰), "Differences in Accounting and Marketing Professors' Criteria for", *The Accounting Educators' Journal*, vol. ۲۰.

۳۳۲ پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، سال بیست‌ویکم، شماره سوم، خرداد ۱۴۰۰

Tan, S. C. (۲۰۰۰), *Supporting Collaborative Problem Solving Through Computer-Supported Collaborativeargument*, PhD thesis, The Pennsylvania State University.

Tawfik, A. A. and C. Lilly (۲۰۱۵), "Using a Flipped Classroom Approach to Support Problem-Based Learning", *Tech Know Learn*, vol. ۲۰.

